

JAAN KROSS

KOGUTUD TEOSED

17

EESTI KEELE
SIHTASUTUS
Tallinn 2005

SISUKORD

EILNE MEES VÄLJAS

1938–1957	7
Kevadtuul	9
Helistaja	11
Vanaeit munakruusiga	12
Vihmõhtune kuu	13
Arkaadia	15
Delikaatne rüütel	17
Aprill, mai, sadam	18
Sillatu tund	20
*** Lahkumine. Kui rändur suled	22
Lohutuseks	23
Sõit hommikusse	24
Aknast vaatajale	25
Kino	26
Stewardessile	27
Pühendus igavesele sõdurile	29
Issand	32
*** Öö viis puudelt viimse puna	33
Üks ja teine	34
Igapäevane jumal	35
*** Sina küsid minult: Miks sa rikud	37
Hinge sünd	38
Kolm poetessi	45
*** Sa kunagi ei küsi: "Tohin?"	47
Ilves	48
*** Mind säältpoolt karmilt kurja kaugust ...	49

Jaa	50
Õnn kaasa!	51
*** Müürist müüri. Kõminal kui võnguks	52
Kaks Prometheust	53
Maaliostja	54
Pigilinnu ballaad	59
Muusa metamorfoos	60
*** Sinu lugude võlu on selles	62
Kanalite keel	63
Poliitiline luuletaja	64
Puhtad veed	65
Juhtum Võidu väljakul	66
Ühe vabriku lugu. Katkend poemist	69
Ingel ja Annus. Kaks peatükki poemist	74

SÖERIKASTAJA

1941–1958	93
-----------------	----

Saun

Saun	95
7.10.1957	100
Teadlastele	102
Diogenesed	107
Dialektiline Tallinn	108
Kõrgmäestik	114
Kosmiline bürookraat	116
Irax	119
Kümblus	124
Saatja	127

Elu värav

*** Kui sa kutsuks mind nii kui meri	133
*** Edelatuule heleda hääle	134
19. II 1949	135
Skeptik	138
Kiri	139

Meremehe kast	143
Emale	146
Kallis vihm	148
*** Päikeselaigud	149
Krohvil vabisevad	121
Lõokesed	150
Veebruari kevad	151
*** Tihti tuul mu teele puhus	152
*** Kuis püsiks veel jahe mu jumi	153
*** Taevast, kui sa õue lähed	154
*** Sel künkal algas imeline laas	155
*** Kuu ripub vaskse liuana	156
*** Sa oled elanik. Ma olen maja.	157
*** Nüüd ma tean, miks muu maailma peale	158
Lind	159
*** Luiteliivadel joostes	160
Kolme tuhande päikese tänavanurk	162
Musi	164
*** Mu noorus, sulipoiss – sa kaod?!	138
Vihalehed	
*** Mis tead sa tuulest,	167
*** Siis, kui sa värviks ei sega	168
*** Kui pintslitaiet valdaks igäüks,	169
Ettepanek	170
Ballaad kaheteistkümnest oravapojast	172
Minu sõber luuletaja	175
Juhtum “Moskva” kohvikus	178
Majakovskist ja neist teistest	182
Dialoog kibuvitsapõõsaga	185
Sillad	
Kuradi sild	187
Väike revolutsionäär	189
Kohtumised	190

Õun	192
Söerikastaja	197

KIVIST VIIULID

1958–1963	201
1 Asjad, mis ma tahaksin	203
Väehulgad lippudega	206
Veekell	208
Laul pimedale trofeehobusele telliskivivabrikus	210
*** Õhus ämblikulõngade lend on	211
Lumumba	212
2 Tiivad	215
*** Kui udud ruttu vihmaks nõrguksid	216
Tule	217
*** Suure rohelise nuustikuga	219
Põhjatud silmapilgud	220
Õhtu ja hommik	221
Me oleme lendaval saarel	223
Linnulaul	225
3 *** Inimesed on rumalad	226
*** Väikemees hüüdis mind	227
*** Sellega, kes on näinud tuhandeid	228
*** Hakkad juba oskama näha	230
4 Mis keeles?	231
Kivirahnu laulud	231
Vana punker	233
*** Mu sõbra avatud akna all	234
Luule on	235
Sina istutad metsa	236
Ainult homse jaoks on meil nägu	237
5 Orkestrandri nägemus	240
*** Olen asevalitseja	241
*** Köietrikk	244

6	Emajõe allikal	245
	Säilimine	247
	Béranger	249
	Tsüklist "Leedu kirjad"	251
	Jutustus sinantropustele sellest, mis nende luudega juhtus	256
7	Uks	259
	Nõnda see tuleb	261
	Laul mustades sinelites sõjaväest	263
	Maailma avastamine	266
	Tuule-Juku	278

LAULJAD LAEVAVÖÖRIDEL

	1961–1966	321
1	Traktaat riimitud ja riimimata värsist	323
	Lauljad laevavööridel	325
	Kolm pimedat meest. Milton. Teiresias. Homeros	328
	Maailm tuvides	329
	Utopistid	333
	Põlev põõsas	334
2	Lähedus	335
	*** <i>ἀλλὰ καὶ μὲν γλῶσσα Φέαγε, λεπτον</i>	336
	Kada	337
	Antaiose häbistus	338
	*** Seal ülal võbeleb	339
	Muinasjutu konspekt	340
	Koolibri	341
3	*** Töötab südamluk seltsimees	342
	Salaformalisti unenägu	343
	Väljavõtteid doktoridissertatsioonist teemal "Ratsionaliseeritud turismi- prospekti projekt aastaks 2100"	345
	Linnuturg	347

4	Päkapikk	350
5	Adamsoniaad	374
	Tallipoisi laul	384
	*** Kui vanu kumme protekteerida	385
	(KODU)JÄNESED – (RODU)LAULIKUD	386
	Kolmikprobleem	387
	Eitede tarkus	388
	Ta liigub süiski	389
	Ballaad päikese suurimast voorusest	390
6	Laul kirjutusmasina harjamisest	393
	Laul seitsmest lukust võtmetega	394
	Foucault' pendel	395
	Plankude jumalanna	396
	*** Vuhiseb "Volgade" vikerkaar	397
	Ehitusmeistri mõtted	398
7	Campanella, august 1961	399

VIHM TEEB TOREDAID ASJU

	1966–1969	411
	Vihm teeb toredaid asju	413
1	Olla laev	415
	Graafika	416
	Huntidealgkooli zooloogiatus	417
	Edasimineja	418
	Seesama	419
	Tõsiasjad	421
	*** Vaata mu peale	422
	Varesed	423
	Armastuslaul	424
	Hetk	425
2	Laadalugu	426
	Finantsiaana	428
	Katused	430
	Politseiinspektor Sanchezi kaemus	432

	Irkutsk, Dzeržinski tänav 60	435
3	Krahv Peter Mannteuffel	437
	Pidurileitaja	439
	Rätsepat oldermanni meister Knopffi arutlused ja hoiatused	441
	Androgüüni päev	444
4	Laulud vallutatud maal	447
	1942	447
	1943 I	448
	1943 II	449
	1944 I	450
	1944 II	452
5	Laul pärnast linnupuuriga	453
6	*** Pehmed lumekassid	461
	Kuldne hiir	462
	*** Kuidas saaks hüpata rongilt maha	464
	On	465
	Matkajad jätkajad lõpuleviijad	467
	Hommikumuusika	468
7	Autobiograafia süvitsi	469
	Laul lendavast järvest	473
	Teljetükid peeglikildudega	476
	Põdrasõnnilaulud	479

LAHTISI LEHTI

1960–1988	481
Targa kriitiku õpetussõnad ülitarkusest rumalale poeedile	483
20. 01. 1961	484
Laul geniaalseist lauludest	485
Kahekümnekolmesed	487
Papagoilaul ehk Üks õpetlik lugu ortograafia ja loodusloo õppimise suurest tähtsusest	489

Kümme ÕS-olist õssitust	494
Õssilisi õssitusi	500
Mardileib	503
Johannes Semper 75	508
P. K. LX	509
Kuuskümmend rida	
Lembit Rimmelga asjus	510
Alma Mater	513
Gábor Bereckile	516
*** Nii väike loom kui siil	519
*** Kõik on diferentseerumise ja sarnastumise võitlus	520
*** Kui me öelda ei saa, mis me tahaks	521
*** Kes sa oled sina	522
*** Maailm on tähenduseta, kunst on tähenduslik	523
*** Teeneline sõjateadlane	524
 Kuupaiste oratoorium	 525
 Järelsõna (<i>Märt Väljataga</i>)	 543
Bibliograafia	563